

Dokument nr. 8:101

(2005-2006)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Torbjørn Andersen, Kenneth Svendsen og Jan Arild Ellingsen

Forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Torbjørn Andersen, Kenneth Svendsen og Jan Arild Ellingsen om konsekvensutredning og folkeavstemming om vern av Vefsna

Til Stortinget

BAKGRUNN

De siste 15 årene har Norge gått fra å være en energinasjon med stort kraftoverskudd til å ha et betydelig kraftunderskudd. Siden tidlig på 1990-tallet har kraftforbruket i industri og husholdninger økt ca. fire ganger mer enn ny kraftproduksjon. Denne utviklingen har pågått nærmest uavhengig av regjering og stortingsflertall, og det er ingenting som tyder på at situasjonen blir bedre med det første. Allerede nå varsler en rekke aktører i kraftbransjen, deriblant myndighetsorganer og olje- og energiminister Enoksen, at risikoen for en kraftkrise i Midt-Norge blir overhengende når de store industriutbyggingene i Møre og Romsdal er ferdigstilt i 2008/2009.

Politiske myndigheter har så langt ikke fremmet løsninger som gir ny kraft i tilstrekkelig volum, innen rimelig tid og til en akseptabel pris. Den energipolitiske debatten overfokuseres på fremtidige løsninger, som vi i dag ikke kjenner omfanget eller kostnadene av. Realistiske løsninger, som konvensjonelle gasskraftverk og vannkraftverk, blir nedprioritert, selv om Europa for øvrig imøteser disse teknologier som miljøvennlige og ønskelige.

En rekke store og miljøvennlige vannkraftprosjekt har blitt kraftig redusert eller avslått av Stortinget de siste årene, til tross for at vannkraften er en meget miljøvennlig måte å produsere strøm på. Sauda-utbyggingen er et eksempel på gode prosjekter som har blitt kraftig redusert av stortingsflertallet.

Til tross for det betydelige kraftbehovet Norge har, og stadig økende fokus på kraftproduksjon uten CO₂-utslipp, har Regjeringen så langt ført en politikk som struper mulighetene for nye, store og små vannkraftutbygginger i Norge.

Blant de største og mest kraftpotente elvene i Norge finner vi Vefsna. Gjennom prosjektet "Muligheter Helgeland" har lokale krefter i kommunene Vefsn, Grane, Hattfjelldal og Hemnes i en årrekke jobbet sammen med Helgelandskraft og Statkraft om en miljøtilpasset utbygging av Vefsna.

Prosjektet innebærer bare minimale miljøinngrep, og alle inngrep vil kunne skje uten å berøre områder kategorisert som villmark. Det miljøvennlige prosjektet kan gi ca. 1,5 TWh ekstra kraft i en del av landet som har stort behov for ny kraft. Ca. 1 TWh kommer fra oppgraderinger og utvidelse knyttet til de 50 år gamle Røssåga-kraftverkene, og 0,5 TWh kommer fra nye anlegg. Området er altså allerede berørt av kraftutbygginger, og prosjektet kan dermed gjennomføres uten nye neddemninger, magasiner, rørgater eller kraftlinjer. Totalt dekker dette strømbehovet for ca. 80 000 husholdninger eller produksjon av 100 000 tonn aluminium. Prosjektet baserer seg på tre anlegg og har en anslått produksjonskostnad under 20 øre pr. KWh. Skulle man produsert denne energien med vindkraft hadde man trengt anslagsvis 200 vindmøller til en produksjonskostnad pr. KWh på rundt 30 øre. Forslagsstillerne mener prosjektet "Muligheter Helgeland" fremstår som et meget godt og miljøvennlig kraftprosjekt, som i alle fall bør utredes grundig før det forkastes av Regjeringen.

Da Stortinget i fjor behandlet Verneplanen for vassdrag ble det vedtatt at Vefsna ikke skulle vernes, men at "Muligheter Helgeland" skulle konsekvensutredes, og at prosjektets videre skjebne deretter skulle avgjøres etter at alle positive og negative konsekvenser var vurdert og evaluert.

Dersom Vefsna blir innlemmet i verneplan uten fullstendig konsekvensutredning, vil det trolig innebære at elven i praksis vernes permanent og uten at man kan vurdere fordeler og ulemper ved utbygging opp mot vern. Et hastevedtak om vern av Vefsna fremstår da som et meget drastisk og unødvendig tiltak, sett i lys av Stortingets behandling av Verneplanen for bare ett år siden. Forslagsstillerne mener det er fornuftig å gjennomføre grundige konsekvensutredninger av de ulike mulighetene for Vefsna, både et fullt vern så vel som gjennomføringen av en skånsom utbygging som "Muligheter Helgeland" representerer. En slik konsekvensutredning vil sikre at saken blir grundig belyst før endelig vedtak gjøres, og vil ikke ha noen negative miljøeffekter. Utredningsperioden kan ikke brukes til å foreta uønskede inngrep av noen art, siden man fortsatt er avhengig av konsesjon for å bygge ut i Vefsna. En slik konsesjon vil trolig Regjeringen unnlate å gi, siden de sittende regjeringspartier allerede har praktisert en slik restriktiv politikk i opposisjon de siste årene. Stortingsflertallet har for eksempel konsekvent avvist eller redusert de kraftutbyggingsforslagene som har vært fremmet de siste årene.

Nesten 400 elver er allerede vernet i nasjonal plan for vern av vassdrag. Forslagsstillerne mener vernevedtakene har sikret Norge et bredt utvalg elver/vassdrag som er utelukket fra kraftproduksjon. Forslagsstillerne mener lokalbefolkningen i større grad bør lyttes til i fremtidige vernesaker. Vern av Vefsna har

vært en høyt profilert symbolsak for enkelte partier/miljøvernorganisasjoner i flere år, men det er ingenting som tyder på at vern er ønsket av et flertall av lokalbefolkningen. Det vil derfor være naturlig å ta lokalbefolkningen med på råd, ved at man gjennomfører en folkeavstemming om vern av Vefsna. En slik folkeavstemming vil være naturlig å gjennomføre etter at konsekvensutredningen er ferdig, men før Stortinget behandler saken. En slik konsekvensutredning før en folkeavstemming bør i første omgang finansieres av staten. Dersom utbyggingstillatelse blir gitt så videresendes regningen til utbyggerne, som da uansett måtte foretatt en tilsvarende utredning.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

Stortinget ber Regjeringen om at i det videre arbeidet med Vefsna-vassdraget gjennomføres konsekvensutredninger av effektene både ved vern av Vefsna og ved gjennomføring av en skånsom utbygging som "Muligheter Helgeland" skisserer. Det gjennomføres en folkeavstemming om vern eller utbygging av Vefsna i kommunene Vefsn, Grane, Hattfjelldal og Hemne etter at konsekvensutredningen er ferdigstilt.

7. juni 2006